

Láskyplným pohľadom: milosrdenstvo a bratstvo

Na dne tajomstva Božieho milosrdenstva tepe Božia radosť, ktorá túži preniknúť do sveta. Milosrdenstvo preto nie je len nejaký prostriedok, ktorý sa aktivuje pri stretnutí so slabosťou či nedokonalosťou ľudí okolo nás. Je to bezvýhradná láska, ktorá nie je vypočítavá, je to vyžarovanie Lásky, ktorá nie je z tohto sveta.

19.01.2023

V rytme liturgických slávností a udalostí tohtoročného Svätého roka milosrdenstva sa pomaly snažíme „upierať svoj zrak na milosrdenstvo“^[1]. V Bule vyhlasujúcej mimoriadny Svätý rok milosrdenstva pápež zdôraznil, že tajomstvo Božieho milosrdenstva nie je určené len tým, ktorí žijú v dome Otca, ale i nám, ktorí sa i cez svoje obmedzenia snažíme žiť blízko Boha, aby sme sa i my „stali účinným znamením Otcovho konania(...), aby sa svedectvo veriacich stalo mocnejším a účinnejším“^[2].

„Milosrdenstvo je nosným pilierom života Cirkvi,“^[3] a preto v sebe obsahuje všetky aspekty života kresťanov. Napriek tomu, že sa v prvej chvíli môže zdať, že ide o obyčajný slogan či iný spôsob

vyjadrenia toho istého, ide v skutočnosti o oveľa viac: milosrdenstvo je svetlo a sila, ktorú nám dáva Boh, aby sme „mohli so všetkými svätými pochopiť, aká je to šírka, dĺžka, výška a hĺbka“^[4] jeho Lásky.

Dôkladne preskúmať lásku

Pokojné zamyslenie pred Pánom nad milosrdenstvom ako o niečom, čo sa nás zblízka dotýka, nám môže ukázať, či sa naša láska niekde nezakalila: či v nás nie je niečo zo staršieho syna z podobenstva o milosrdnom otcovi, neschopného radovať sa s ostatnými;^[5] alebo z farizeja, ktorý prichádza do chrámu spokojný s tým, ako všetko krásne plní, ale pritom má chladné srdce;^[6] alebo zo sluhu, ktorý si u svojho pána vyprosí odpustenie, ale potom nie je ochotný privrieť oko nad nepatrným dlhom svojho blížneho.^[7]

„Poznám tvoje skutky aj tvoju námahu a vytrvalosť (...) si vytrvalý a veľa si zniesol pre moje meno a neochabol si. Mám však proti tebe to, že si zanechal svoju prvotnú lásku“.^[8]

Týmito slovami z knihy Zjavenia Boh klope na dvere kresťanov, ktorí sa snažia žiť svoju vieru do hĺbky.

Upevňuje ich v dobre, ktoré robia a zároveň ich povzbudzuje k novému obráteniu. Na tej istej vlnovej dĺžke sa nesú i nasledujúce slová svätého Josemaríu, ktoré nám môžu pomôcť si posvietiť na dno našej duše.

„Plníš náročný životný plán: zavčas vstávaš, modlíš sa, pristupuješ k sviatostiam, veľa pracuješ alebo študuješ, si striedmy, umŕtvuješ sa... pritom však cítiš, že ti niečo chýba!

Vezmi si do svojho rozhovoru s Bohom túto úvahu: keďže svätosť – boj o jej získanie – je plnosťou lásky, musíš prehodnotiť svoju lásku k Bohu a skrze ňu, aj svoju lásku k

ostatným. Možno potom odhalíš vo svojej duši skryté veľké chyby, proti ktorým si doteraz ani nebojoval: nie si dobrým synom, dobrým bratom, dobrým spoločníkom, dobrým priateľom, dobrým kolegom; a keďže nezriadene miluješ svoju svätosť, závidíš iným.

Obetuješ sa v mnohých osobných maličkostiach, a preto lipneš na svojom ja, na svojej osobe, a v podstate nežiješ ani pre Boha, ani pre ostatných: ale len pre seba.^[9]

Božie milosrdenstvo – ak mu dovoľíme, aby vstúpilo do nášho srdca, – nás dovedie k tomu, aby sme pozorne preskúmali svoju lásku a vyhladili na svojom srdci vrásky, kvôli ktorým sa naša láska možno nevedomky scvrkla a ochabla. Božie milosrdenstvo nám pripomína, že máme žiť pre druhých, vyvádza nás z prehnanej „túžby po osobnej istote“^[10], v ktorej je málo miesta pre

Boha a pre tých, ktorí kráčajú vedľa nás alebo proti nám. „Kde je moja radosť,“ pýta sa pápež „v tom, že vychádzam sám zo seba, aby som vyšiel v ústrety druhým,“ alebo „v tom, aby som mal všetko usporiadané, uzatvorený sám v sebe?“^[11] —

Radovať sa s druhými

„Boh je radosť,“ povedal svätý Ján Pavol II. mladým ľuďom, „a v radosti zo života je obraz pôvodnej radosti Boha, ktorú zakúsil, keď stvoril človeka,“^[12] a ktorú znova skusuje, keď nám odpúšťa: „Tak bude aj v nebi väčšia radosť nad jedným hriešnikom, ktorý robí pokánie, ako nad deväťdesiatimi deviatimi spravodlivými, ktorí pokánie nepotrebujú.“^[13] Na dne tajomstva Božieho milosrdenstva pulzuje „Božia radosť, ktorá túži preniknúť do sveta“^[14]. Preto sv. Pavol prosil:

„Kto preukazuje milosrdenstvo, nech to robí radostne“.^[15]

Milosrdenstvo teda nie je len nejaký prostriedok, ktorý sa aktivuje pri stretnutí so slabosťou či nedokonalosťou ľudí okolo nás. Je to bezvýhradná láska, ktorá nie je vypočítavá. Je to všetko zaplavujúce svetlo, ktoré z kresťanských cností robí láskavé a prítažlivé osobnostné rysy a predovšetkým je to vyžarovanie Lásky, ktorá nie je z tohto sveta^[16].

„Pravá cnosť nie je smutná ani odpudzujúca, ale príjemne radostná,“^[17] napísal svätý Josemaría v *Ceste*. O niekoľko rokov neskôr sa k tejto myšlienke znovu vrátil v úvahe nad náhodne počutou poznámkou:

„Všetci ste takí veselí, že by to človek nečakal,“ počul som niekoho komentovať.

Oddávna prichádzajú Kristovi nepriatelia s diabolským úsilím presviedčať svet, že ľudia odovzdaní Bohu sú z tých večne zachmúrených. A žiaľ, niektorí z tých, čo chcú ‚byť dobrí‘, to potvrdzujú svojimi ‚smutnými cnosťami‘.

- Ďakujeme ti, Pane, že si chcel počítať s našimi radostnými a šťastnými životmi, aby sa zmazala táto falošná karikatúra. – Prosím ťa tiež, aby sme na to nezabudli.“^[18]

Aby teda milosrdenstvo mohlo správne *fungovať* a nebolo falošné, musí byť všetko v našom živote preniknuté *radosťou*. Radosť sa väčšinou prisudzuje mladosti, lebo mladý duch nie je vypočítavý a nepozná hranice. Aby náš kresťanský život nebol *falošnou karikatúrou*, musí byť naplno presýtený radostným milosrdenstvom. Nie je to utópia, lebo milosrdenstvo je zlučiteľné so slabosťou; slabosť nám

dokonca umožňuje v milosrdenstve rásť, pretože nás robí pokornejšími a schopnými chápať, že aj ľudia okolo nás majú nedostatky. Aj keď sa nám nie vždy podarí, aby sa v nás Božie milosrdenstvo odrážalo – lebo sa k druhým správame tvrdo, alebo sa im nevieme darovať – môžeme aspoň Pánovi povedať, že by sme *chceli byť* vo všetkom milosrdní. On nás odnaučí sebeckta a naučí nás nerobiť medzi ľuďmi a okolnosťami rozdiely. „Úprimne sa odovzdať v službe iným je také účinné, že to Boh odmení pokorou plnou radosti.“^[19]

Budeme môcť druhým odovzdávať onú čistú radosť, ktorá „nemá byť radosťou fyziologického druhu, ako je radosť zdravého zvieráťa“^[20]. Pravá radosť „pochádza z toho, že si odovzdal všetko – aj seba – do milujúceho náručia svojho Boha Otca“^[21]. Kto sa takto odovzdá Bohu, od Boha takto získanú radosť potom často nevedomky podáva ďalej.

Radosť, ktorá „sa rodí zo stretnutia, ktoré je darom,“ z toho, že „počujeme: *Si pre mňa dôležitý*. A nemusí to byť nutne povedané slovami (...) Práve to nám dáva Boh pochopiť“^[22]. A práve to môžeme robiť i my pre druhých.

Jemná a nežná láska

Keď svätý Josemaría hovoril o láske k blížnemu, používal často výraz *cariño*^[23] (jemná a nežná láska), výraz, ktorý je do niektorých jazykov ťažko preložiteľný. Pre jeho učenie má ale kľúčový význam. Slúži k pochopeniu toho, že pravá láska k blížnemu nie je *len akási oficiálna charita, suchá a bez duše, ale je láskavá a ľudsky teplá*^[24], plná pochopenia a ústretovosti.

Praktizovať lásku k blížnemu znamená omnoho viac, než dodržiavať vonkajšie pravidlá správania alebo prejavovať neosobnú pozornosť a úctu a pritom

si od druhých držať odstup. Znamená to *otvoriť svoje srdce*^[25], odstrániť múry, ktorými sa občas chránime pred tým, čo je nám u druhých nepríjemné. Rešpekt (pozornosť, úcta) pochádzajú z latinského *respectus* – pozorný pohľad, pozornosť. Pravá úcta, pravá pozornosť nie je zdvorilé trpné znášanie nedostatkov druhých, ktoré nás chráni za naším obranným valom, ale citlivé, chápacie, veľkodušné správanie, ktoré nám umožňuje hľadieť druhým pravdivo do očí. O tomto postoji hovorí aj pápež František, ktorý rozpráva o nehe, ktorá je „ohľaduplnou a jemnou láskou“^[26]: „Vždy sa snažte byť,“ povedal pri jednej príležitosti, „pohľadom, ktorý prijíma, rukou, ktorá uľavuje a sprevádza slovom útechy, objatím nehy.“^[27]

„Podľa Pánovho príkladu sa snažte druhých chápať, majte veľké srdce, ktoré sa ničoho neľaká, majte ich

skutočne radi (...) Keď budete veľmi ľudskí, budete vedieť prehliadať drobné nedostatky a s materským pochopením vždy všetko vidieť z tej dobrej stránky. “[28] —

Aj keď nasledujúci ilustratívny príklad svätého Josemaríu iste poznáme, neuškodí, ak si pripomenieme záchvev milosrdenstva, ktoré je v ňom cítiť: „Na názornom a vtipnom príklade som Vám ukázal, že jedna a tá istá udalosť môže vyvolať rôzne dojmy podľa toho, či sa na ňu pozeráme s láskou, alebo bez nej. Hovoril som – ospravedlňujem sa, že používam taký názorný príklad –, že o dieťati, ktoré sa vrta v nose, návšteva povie: *No fuj*, zatiaľ čo matka prehlási: *Bude z neho bádatel!* Dcéry a synovia moji, iste mi rozumiete: chyby druhých je treba ospravedlňovať. Neprejavujte nevôľu nad duchovnými alebo materiálnymi bezvýznamnými maličkosťami. Pozerajte sa na svojich

bratov s láskou, tak prídete k
láskyplnému záveru, že *sme všetci
bádatelia!*“^[29]

Ľudia sa nám javia veľmi odlišne v závislosti od toho, či sa na nich pozeráme „s láskou alebo bez nej“. Milosrdenstvo nie je teda nejakou chvályhodnou dispozíciou srdca. Svätý Josemaría nám ho ukazuje ako nutnú podmienku pre to, aby sme mohli druhých poznávať bez skreslenia, ktoré je spôsobené našou sebaláskou. Pozerať sa na druhých milosrdne neznamena nasadzovať si ružové okuliare, ale vidieť ich tak, ako ich vidí Boh, takých akí sú, čiže ako mužov a ženy s obdivuhodnými cnosťami a zároveň s nedostatkami. Tieto nedostatky ich možno aj dosť trápia – i keď to nedávajú navonok vidieť – a volajú po chápacej pomoci. Bez milosrdenstva strácame správny uhol pohľadu a hĺbku ostrosti a druhých ľudí zmenšujeme. Pozerať sa na druhých s láskou – mať

ich rád pohľadom – umožňuje mať lepšie a viac rád. „Ľudské srdce sa vie nádherne zväčšovať. Keď miluje, tak sa rozširuje crescendom nežnej náklonnosti, ktorá prekonáva všetky prekážky. Ak miluješ Pána, nebude tu žiadneho tvora, ktorý by nenašiel miesto v tvojom srdci.“^[30] —

Každodenné podoby odpúšťania

Jednotu rodiny nemôžeme stotožňovať iba so spoložitím jej členov, podobne ako mier nie je iba neprítomnosťou vojny. V rodine alebo v práci nemusí dochádzať k veľkým konfliktom, no napriek tomu môžu byť medzi ľuďmi drobné bariéry, ktoré vznikli takmer nepozorovane, lebo každodenné spoložitie so sebou takmer nevyhnutne prináša napätia a strety: „Existujú trecie plochy, rozdiely... Ale to sú bežné veci, ktoré do istej miery dodávajú nášmu životu soľ. Sú to

bezvýznamné veci, ktoré čas vždy prekoná.“^[31]

Čas nakoniec ukáže, že niektoré veci – pokiaľ ich však naša pýcha nezveličí –, ktoré sme svojho času brali príliš vážne, v skutočnosti také vážne neboli. Obzvlášť v rodine je preto treba dávať pozor na to, aby sa tieto nenápadné bariéry medzi ľuďmi príliš nezväčšovali. Pokiaľ budeme v sebe živiť nenávisť namiesto toho, aby sme odpúšťali to, čo nám prekáža, potom to, čo bolo samo o sebe *normálne*, môže naše srdce postupne ochromiť a pokazí sa rodinná atmosféra aj náš vzťah k ostatným.

Milosrdenstvo nám pomáha vyslobodiť sa z bludného kruhu nenávisťi, ktorá nás zvádza k tomu, aby sme v sebe uchovávali zoznam krívd, v ktorých sa naše ja vždy vynáša nad skutočné či domnelé chyby druhých. Božia Láska sa nás

naopak snaží pohnúť k tomu, aby sme vo svojom srdci hľadali Boha a mohli si tak u neho odpočinúť.

„Odkiaľ začať, aby sme prepáčili malé či veľké krivdy, ktoré trpíme každý deň? Predovšetkým od modlitby (...)
Začína sa od vlastného srdca: s modlitbou môžeme čeliť roztrpčeniu, ktoré zažívame, odovzdávajúc toho, kto nám ublížil, Božiemu milosrdenstvu: ‚Pane, prosím ťa za neho, za ňu‘. Potom odhalíme, že tento vnútorný boj o odpustenie očisťuje od zlého a že modlitba a láska nás oslobodzujú z vnútorných reťazí záštie. Je veľmi nepekné žiť v zášti! Každý deň máme príležitosť, aby sme sa cvičili v odpúšťaní, aby sme žili toto také veľké gesto, ktoré približuje človeka k Bohu.“^[32] Svätý Josemaría mával napríklad vo zvyku modliť sa pri omši v spomienke na živých a mŕtvych za tých, ktorí sa mu snažili nejako ublížiť.^[33]

Milosrdné srdce je pružné, dokáže so
športovým duchom a bez
dramatizovania čeliť menej
príjemným udalostiam dňa.^[34]___

Niekedy nám môže byť záťažko
odpustiť, lebo sa v nás nahromadí
únava, starosti a napätie. Napriek
tomu je dobré, aby sme sa s Božou
pomocou, ktorá nám nikdy nebude
chýbať, pravidelne snažili odpúšťať,
dokonca aj dopredu, veľkoryso, bez
toho, aby sme si o tom viedli
záznamy. Keď druhým dáme priestor
pre pochybenie, nevhodné správanie
či nervozitu, nebudeme im musieť
odpúšťať ako niekto, kto robí nejaký
ústupok. Odpustíme im bez toho, aby
sme sa považovali za dôležitých, s
láskou, ktorá všetko ospravedlňuje,
všetkému verí, nikdy nad ničím
nezúfa, všetko vydrží.^[35]___

Konflikty a nedorozumenia býva
niekedy ťažké stráviť a občas treba
dotyčnú osobu láskavo upozorniť na
to, v čom by sa mohla zlepšiť. V

každom prípade je však dobré ihneď odpustiť, aj keď to môže byť bolestivé. Veľakrát netreba žiadne slová (aby sme sa k udalosti nemuseli vracat) a postačí naša ústretovosť a zmysel pre humor, ktorým celú záležitosť odľahčíme. Keď premôžeme pokušenie odplatiť sa zlom za zlo a bezcitnosťou za bezcitnosť, Pán naplní našu dušu a my sa budeme môcť spolu so žalmistom modliť: „*Misericordia tua super vitas* – tvoja milosť je lepšia než život.“^[36] A so svätým Josemaríom, ktorý vedel, že to bol Pán, kto zväčšil jeho srdce, povieme: „Nemusel som sa učiť odpúšťať, pretože ma Pán naučil milovať.“^[37]

Carlos Ayxelá

Fotografie: Santi González-Barros

[1] František, bula *Misericordiae vultus*, 11.4.2015, č. 3.

[2] *Tamtiež*

[3] *Tamtiež*, č. 10.

[4] *Ef* 3, 18.

[5] Porov. *Lk* 15, 28-32.

[6] Porov. *Lk* 18, 10-14.

[7] Porov. *Mt* 18, 23-35.

[8] Porov *Zjv* 2, 2-4.

[9] Svätý Josemaría, *Brázda*, č. 739.

[10] Svätý Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 18.

[11] František, Kázeň z Domu sv. Marty, 25. 2. 2016.

[12] Sv. Jan Pavol II., Príhovor, 6. 4. 1995.

[13] *Lk* 15, 7.

[14] Benedikt XVI., Homília, 18. 4. 2010. Porov. sv. Tomáš Akvinský, *Super Psalmos*, 24 č. 6: „V Bohu spoznávame dobro, teda sprostredkovanie dobra stvoreniam, pretože dobro sa šíri samo od seba. Milosrdenstvo zasa označuje zvláštne vyliatie dobra na odstránenie biedy.“

[15] *Rim* 12, 8.

[16] Porov. *Jn* 17, 21.

[17] Svätý Josemaría, *Cesta*, č. 657.

[18] *Brázda*, č. 58.

[19] Svätý Josemaría, *Vyhňa*, č. 591.

[20] *Cesta*, č. 659.

[21] *Tamtiež*.

[22] František, Príhovor, 6. 7. 2013.

[23] Porov., napríklad, *Brázda*, č. 821; *Vyhňa*, č. 148; *Boží priatelia*, č. 125, 229; *Íst s Kristom*, č. 36.

[24] *Íst s Kristom*, č. 167.

[25] Porov. *Boží priatelja*, č. 225.

[26] František, *Posolstvo*, 6. 12. 2013.

[27] František, *Príhovor*, 9. 11. 2013.

[28] Svätý Josemaría, *List* 29. 9. 1957, č. 35 (citované v E. Burkhart – J. López, *Vida cotidiana y santidad en la enseñanza de San Josemaría. Estudio de teología espiritual*, Rialp, Madrid 2011, vol. II, pp. 331-332).

[29] *Tamtiež*.

[30] *Krížová cesta*, VIII, č. 5.

[31] Svätý Josemaría, *Rozhovory*, č. 101.

[32] František, *Anjel Pána*, 26. 12. 2015.

[33] Porov. Javier Echevarría, *Vivir la Santa Misa*, Rialp, Madrid 2010, s. 106, 151.

[34] Porov. *Rozhovory*, č. 91.

[35] *1 Kor* 13, 7.

[36] Ž 63, 4.

[37] *Brázda*, č. 804.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
sk-sk/article/laskyplnym-pohladom-
milosrdenstvo-a-bratstvo/](https://opusdei.org/sk-sk/article/laskyplnym-pohladom-milosrdenstvo-a-bratstvo/) (31.03.2025)